

Truman Capote

Çimen Türküsü

Türkçesi: Filiz Karabey Ofluoğlu

Roman

I

Çimen türküsü sözünü ilk kez ne zaman duymuştum? Gidip ağaç evde oturduğumuz güzden önce olacak, birkaç güz önce galiba, bu adı Dolly bulmuştu, zaten böyle bir ad başka kimin aklına gelirdi?

Kasabadan çıkarken, kilise yolundan giderseniz çok kalmaz bembeyaz yamaçlar üzerinde çiçeklerin parlak renkleriyle alacalı bir tepecikten geçersiniz: Baptist mezarlığıdır orası. Benim tüm soyum, yani Talbo Ailesi ile Fenwick Ailesi, orada yatar. Annemin yeri babamın yanındadır. Sayısı yirmiye aşan akraba mezarları da, yıllanmış bir ağacın sere serpe uzanmış kökleri misali, bu ikisinin mezarı etrafında dizilidir. Tepeciğin dibinde, uzun uzun çimenler vardır, mevsime göre renk değiştirirler. Güz vakti, hele eylül sonlarında bir gidip görün. Günbatımı gibi kırmızı olur o vakit. Ateş parıltısını andırırçasına kızıl gölgeler gezinir mezarların üstlerinde. Güz rüzgârı, çimenin kuru yapraklarını döverek eser, onlardan iç çekişlere benzer bir musiki, insan seslerinden ise bir arp nağmesi çıkarır.

Kırların ötesinde ormanın karanlığı başlar. Yanılmıyorsam, kök toplamak için ormana gittiğimiz bir eylül günüydü, Dolly, "Duyuyor musun?" demişti. "İşte bu çimen türküsüdür. Durmadan bir masal söyler. Bu tepecikte yatan bütün insanların hayatını, şimdiye kadar yaşamış herkesin hayat masalını bilir. Biz ölünce, bizimkini de söyleyecek."

Annem öldükten sonra, babam sık sık yolculuğa çıktığından, beni kuzenlerimin yanına gönderdi. Verena ile Dolly Talbo hiç

evlenmemiş iki kız kardeşlerdi. O döneme kadar, onların evine adımımı atamazdım. Kimsenin bir türlü kestiremediği bir sebepten, babam Verena'ya dargındı. Olsa olsa Verena'dan borç istemiş, o da vermemiştir; yahut vermiştir de babam geri ödememiştir. Dargınlığa sebep muhakkak paradır, çünkü her ikisi için, hele Verena için paradan daha önemli bir şey olamaz. Verena kasabanın en zenginidir. Eczane, manifatura dükkânı, benzin istasyonu, bakkal dükkânı, bir han; hep Verena'nın mülküdür. Bu kadar parayı kazanmak için hayatı boyunca çabalayan Verena huysuz bir kadın olup çıktı. Neyse, babam dünyada o eve ayak basmam diye diretmişti. Talbo Kardeşler hakkında akla hayale gelmez şeyler anlatırdı. Mesela bir defasında Verena'nın hem dişi hem erkek olduğunu tutturmuştu. Bu derece alay edince, annemin bile sabrı tükenmiş, "Verena gibi kibar ve kendi halinde bir kadınla alay ettiğinden dolayı utanmalısın" diye babama çıkmıştı.

Galiba annemle babam birbirlerini çok seviyorlardı. Gezgin buzdolabı satıcısı olan babam her yola çıktığında annem ağlardı. Evlendiklerinde annem daha on altısına yeni basmış. Otu-zunu dolduramadan da öldü. Öldüğü gün, babam üstündekileri parçalamış, annemin adını sayıklaya sayıklaya, çırılçıplak bahçeye fırlamıştı.

Cenazeden bir gün sonra Verena bize geldi. Bahçe yolu boyunca yürüyüşünü seyrederken duyduğum korkuyu unutamam. İpince bir vücudu vardı. Güzel de denebilirdi. Kısacık, kır saçları, daha çok erkeğe yaraşacak kalın kaşları ve yanağında çok sevimli bir beni vardı. Sokak kapısını açıp doğruca içeri girdi. Cenaze kalktığından beri babam evde eline ne geçerse kırıyordu. Öfkeyle değil de sinsi sinsi, sükûnetle kırıyordu. Ağır ağır oturma odasına giriyor, biblolardan birini eline alıyor, bir an dalıp gidiyor, sonra bibloyu duvara fırlatıyordu. Yerler, merdivenler hep cam kırıkları, gelişigüzel fırlatılmış gümüş veya madeni ıvır zıvırla dolmuştu. Annemin gecelikle-

rinden biri de paramparça edilmiş, merdiven tırabzanına asılmıştı.

Verena bu dağınıklığa bir göz attıktan sonra, "Eugene, seninle biraz konuşmak istiyorum" dedi. Candan fakat zoraki bir neşeyle konuşuyordu. Babam, "Peki, otur Verena" dedi. "Ben de geleceğini tahmin etmiştim zaten."

Aynı gün Dolly'nin dostu Catherine Creek bize geldi, giysilerimi topladı. Babam da beni Talbo Lane'deki, hayli gösterişli, karanlık eve götürdü. Otomobilden indiğim sırada beni kucaklamak istedi ama ben korktum ve kollarının arasından kaçiverdim. Şimdi ne diye babama sarılmadım diye içim sızlar. Birkaç gün sonra Mobile yolunda arabası kaymış, on beş metrelik bir uçurumdan körfeze yuvarlanmış. Babamı bir daha gördüğümde, gözkapakları kapansın diye üzerlerine birer gümüş dolar koymuşlardı.

Yaşıma göre pek ufacık tefecik, sıskacık olmamdan başka bir özelliğimle hiç kimsenin dikkatini çekmiş değildim. Ama artık görenler, birbirlerine beni gösteriyorlardı. Yavrucağın başına gelenler ne hazin, değil mi?.. Şu zavallı Collin Fenwick! Ben de elimden geldiği kadar mahzun görünmeye çabalıyordum. Bu tavrın herkesin hoşuna gittiğinin farkındaydım. Kasabada herkes, nerede görse bana şeker, çikolata, pasta ikram ediyordu. Okulda ilk defa iyi not almaya başladım. Onun için aradan hayli zaman geçtikten sonra anca kendime gelebildim ve Dolly Talbo'nun farkına vardım.

O zaman da gönlümü kaptırdım gitti.

Evlerine ilk geldiğimde on bir yaşlarındaydım, haşarı, her işe burnunu sokan bir çocuktum. Düşününün bir defa, kimbilir Dolly ne kadar afallamıştır. Daha ayak sesimi duyar duymaz hemen bir köşeye kaçiverirdi. Yanımdan uzaklaşmadığı zamanlarda da küseyen çiçeği gibi hemen kendi içine kapanıverirdi. Bazı insanlar vardır, sanki odadaki bir eşya, yahut köşedeki bir gölgecik gibi bir tarafa sinip, adeta varlıklarını

hissettirmez, kendilerince saklanıverirler. Dolly de böyleydi. Ayakkabıları hiç ses çıkarmazdı. Dümüz genç kız elbiseleri giyerdi. Etekleri ayak bileklerine kadar uzanırdı. Yaşça kardeşinden büyüktü ama onda da benim gibi evlat edinilmiş bir çocuk hali vardı. Verena sanki bizi çekip çevien bir kuvvetti, biz de birer kuş misali evin etrafında, her birimiz bir başka yöne doğru dönüp dururduk.

Tavan arası, Verena'nın dükkânından arta kalan eski püs-kü vitrin eşyalarıyla tıka basa doldurulmuştu. Döşeme tahtaları yer yer gevşemişti. Bir ikisini elimle yerlerinden oynatınca, istediğim odayı üst kattan seyredebiliyordum. Dolly'nin odası, koca koca eşyalarla ağzına kadar olan evin öbür odalarına hiç benzemezdi. İçinde bir karyola, bir masa, bir de iskemle vardı. Kolayca bir rahibe odası sanılabilirdi. Yalnız bir tek farkla: duvarlar ve odadaki bütün eşya, toz pembe renkteydi. Hatta zemin bile pembeydi. Ne zaman Dolly'nin odasını gözetlesem ya aynanın önünde durmuş, koca bir bahçe makasıyla zaten kısa olan, ağarmış sarı saçlarını kırıpıyor ya da masasının başına oturmuş, kurşunkalemle elindeki deftere bir şeyler yazıyor olurdu. İkide bir kalemi dilinin ucuyla ıslatır, bazen de bir cümleyi yazmadan önce yüksek sesle söylenirdi: "Tatlı yiyecekleri, mesela şekerleme gibi şeyleri sakın yemeyin. Tuzsa zehir kadar zararlıdır." Dolly mektup yazardı. İlk önce bu mektuplar beni hayli şaşırtıyordu. Anladığıma göre tek dostu Catherine Cre-ek'ti. Başka kimseyi gördüğü yoktu. Sokağa da pek çıkmazdı. Yalnız haftada bir gün Catherine'le ormana gider, kaydattığı ilaçlar için öteberi toplardı. Sonradan, bu ilaçları sattığını ve hayli uzak yerlerde bile müşterileri olduğunu öğrendim. Mektupları bu müşterilere yazıyormuş.

Verena'nın odasını Dolly'ninkinden bir koridor ayırırdı. Onun odası da tıpkı bir yazıhane gibi döşenmişti. Üstü kepenk gibi bir tahtayla örtülen cinsten bir yazı masası, hesap defterleriyle dolu bir kütüphane ve dosyaların dizili olduğu raflar

odayı kaplardı. Akşam yemeğinden sonra, Verena alnuna ışığı kesen yeşil bir gölgelik takar, yazı masasının başına geçer, yazar çizer, hesap yapar, defterleri karıştırır, bazen böylece geç vakte kadar oturur, sokak lambaları sönünceye kadar çalışırdı. Çok kimseyle gayet iyi, dostça geçinirdi, ama bir tek yakın dostu bile yoktu. Erkekler ondan çekinirdi. Kendi de galiba kadınlardan çekinirdi. Birkaç yıl önce Maudie Laura Murphy adında, sarışın, sevimli bir genç kıza tutkuyla bağlanmış. Kız postanede çalışmış. Derken bir gün kız tutmuş, St. Louis'li gezgin bir içki satıcısıyla evlenmiş. Verena bu işe hayli üzüлüp adamın beş para etmediğini açıkça söylemiş. Ondan sonra, tutup da düğün hediyesi olarak yeni evlilere Grand Canyon'a balayı seyahati için birer bilet hediye edince herkes şaşmış kalmış. Maudie ile kocası bir daha dönmemişler, Grand Canyon yakınlarında bir benzin istasyonu açmışlar, zaman zaman Verena'ya kendi fotoğraflarını gönderirlerdi. Bu resimleri alınca Verena hem sevinir hem üzüлürdü. Bazı geceler hesap defterine hiç el sürmez, alnını avuçlarına dayayıp öylece oturur, masasının üstüne dizdiği fotoğraflara bakardı. Fotoğrafları ortadan kaldırdıktan sonra ışığı söndürüp, odada volta atardı. Biraz sonra da sanki karanlıkta kayıp düşmüş gibi içten, boğuk bir hıçkırık duyulurdu.

Tavan arasında, mutfağı gözetleyebileceğim delik tamamen kapatılmıştı. Pamuk balyalarını andıran koca koca denkler dizilmişti. Halbuki o sıralarda benim en çok gözetlemek istediğim yer mutfaktı. Burası evin oturma odası yerine geçirdi. Dolly günün büyük kısmını tek dostu Catherine Creek'le mutfakta çene çalarak geçirirdi. Catherine küçük yaşta öksüz kalmış, Bay Uriah Talbo'nun hizmetine girmiş. Şimdi demiryolu istasyonu olarak kullanılan çiftlik evinde, Dolly, Verena ve Catherine'nin çocukluğu beraber geçmiş. Catherine, Dolly'ye hep "Dolly'cik" derdi, Verena'dan da sadece "O" diye söz ederdi. Bahçenin arkasında ay çiçekleri ile sarmaşıklar arasındaki, çinko damlı gümüş boyalı küçücük bir evde otururdu.